

مجموعه مطالعات تاریخی ایران و جاده ابریشم - ۴

تاریخ تحولات سلطانیه از آغاز تا عهد ناصری

مرکز مطالعات
سیاسی و
بین‌المللی

تألیف:
مسعود بیات
ربابه بیات

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱
مقدمه.....	۵
فصل اول: کلیات پژوهش.....	۱۱
۱-۱- موقعیت جغرافیایی و طبیعت.....	۱۱
۲-۱- ناهمواری‌ها.....	۱۱
۳-۱- آب‌وهوا و رودخانه‌ها و سایر برخورداری‌های طبیعی.....	۱۲
۴-۱- ترکیب جمعیتی.....	۱۵
۵-۱- وجه تسمیه.....	۱۵
فصل دوم: سلطانیه در عصر ایلخانان.....	۱۷
۱-۲- آغاز توجه ایلخانان به سلطانیه.....	۱۷
۲-۲- علل توجه ایلخانان به سلطانیه.....	۱۹
۱-۲-۲- محلی برای پایتخت بهاری.....	۱۹
۲-۲-۲- مرکزیت جغرافیایی نسبت به همسایگان.....	۲۰
۳-۲-۲- نقش عامل عاطفی.....	۲۱
۴-۲-۲- علاقه اولجایتو به جاودانگی نام و اعتقاد به خوش‌یمنی سلطانیه.....	۲۲
۵-۲-۲- پایگاهی برای تسخیر گیلان.....	۲۵
۳-۲- ویژگی‌های ساختمانی سلطانیه.....	۲۶
۱-۳-۲- قلعه.....	۲۷
۲-۲- مسجد.....	۲۷
۳-۲- دیوانخانه.....	۲۷
۴-۲- محیط علمی و ادبی سلطانیه.....	۳۴
۵-۲- رفت‌وآمد سفرا به سلطانیه.....	۳۷
۶-۲- سلطانیه، مقر مسیحیت و کاتولیک‌ها.....	۳۸
۷-۲- روابط اولجایتو با اهل تصوف.....	۴۱
۸-۲- مرگ اولجایتو و تدفین وی در سلطانیه.....	۴۳
۹-۲- زمامداری ابوسعید و بروز نشانه‌هایی از زوال موقعیت پایتختی سلطانیه.....	۴۴

- فصل سوم: سلطانیه از مرگ ابوسعید ۷۳۶ هـ تا ظهور تیمور ۴۷**
- ۱-۳-۱- اوضاع سیاسی ایران بعد از مرگ ابوسعید ۴۷
- ۲-۳-۲- توجه حکومت‌های خانجانی به سلطانیه پس از مرگ ابوسعید ۵۰
- ۳-۳-۳- حکومت عادل آقا در سلطانیه ۵۵
- ۱-۳-۳-۱- معرفی عادل آقا ۵۵
- ۲-۳-۳-۲- روابط عادل آقا با حکام جلایری، مظفری و خراسان ۵۶
- ۳-۳-۳-۳- اعلام اطاعت عادل آقا از تیمور ۶۱
- ۴-۳-۳-۴- سرانجام امیر عادل ۶۲
- ۴-۳-۴-۱- علل زوال موقعیت پایتختی سلطانیه ۶۳
- ۱-۴-۳-۱- تأثیر منازعات حکومت‌های خانجانی پس از مرگ ابوسعید ۶۳
- ۲-۴-۳-۲- نقش تشکیل حکومت‌های محلی در از بین رفتن کارکرد مرکزیت سلطانیه ۶۳
- ۳-۴-۳-۳- بی‌بایگامی خاندان‌های حکومتگر در سلطانیه ۶۴
- ۴-۴-۳-۴- فقدان استعداد کافی در سلطانیه برای اداره یک حکومت محلی ۶۴
- ۵-۴-۳-۵- از نظر افتادن راه ابریشم ۶۵
- الف: فقدان امنیت در راه بازرگانی ابریشم ۶۶
- ب: تصمیم چین به جایگزین کردن راه زمینی با راه دریایی ابریشم ۶۶
- ج: مسدود شدن مقصد غربی راه ابریشم توسط عثمانی‌ها ۶۷
- فصل چهارم: سلطانیه در عصر تیموریان ۶۹**
- ۱-۴-۱- ظهور تیمور ۶۹
- ۱-۴-۱-۱- فتح سلطانیه ۷۰
- ۲-۴-۱-۲- سلطانیه، اردوگاه تیمور ۷۱
- ۳-۴-۱-۳- ولادت الفیگ در سلطانیه ۷۳
- ۴-۴-۱-۴- برگزاری مراسم تدفین محمد سلطان در حوالی سلطانیه ۷۴
- ۲-۴-۲- سلطانیه در عصر جانشینان تیمور ۷۴
- ۱-۲-۴-۱- دست به دست شدن سلطانیه بین میرزا ابابکر و میرزا عمر (پسران میرانشاه) ۷۴
- ۲-۲-۴-۲- بر ملا شدن توطئه قتل ابابکر میرزا، حاکم سلطانیه ۷۷
- ۳-۲-۴-۳- غلبه قرایوسف بر ابابکر میرزا و تصرف سلطانیه ۷۸

۸۰	۴-۲-۴- ناکام ماندن سلطان احمد جلایری در تصرف سلطانیه
۸۱	۵-۲-۴- تخریب سلطانیه به دست قرايوسف ترکمان
۸۲	۶-۲-۴- سلطانیه در عصر میرزا شاهرخ
۸۴	۷-۲-۴- سلطانیه در عصر سلطان محمد بن بایستقر
۸۵	۸-۲-۴- جلوس ابوسعید تیموری بر تخت سلطنت در سلطانیه
۸۶	۳-۴- اهمیت و اعتبار سلطانیه در دوره تیموری
۸۹	۴-۴- سلطانیه عصر تیموری در سفرنامه‌ها
۹۷	فصل پنجم: سلطانیه در دوره قراقویونلوها و آق‌قویونلوها
۹۷	۱-۵- ظهور ترکمانان قراقویونلو و آق‌قویونلو
۹۹	۲-۵- ورود قراقویونلوها به سلطانیه
۱۰۰	۱-۲-۵- تلاش قرايوسف برای تصرف و حفظ سلطانیه
۱۰۳	۲-۲-۵- سلطانیه در تصرف اسکندر میرزا
۱۰۴	۳-۲-۵- سلطانیه در عصر جهانشاه قراقویونلو
۱۰۶	۴-۲-۵- سلطانیه در دوره حسنعلی میرزای قراقویونلو
۱۰۸	۳-۵- سلطانیه از مرگ جهانشاه تا مرگ ابوسعید تیموری
۱۱۱	۴-۵- سلطانیه در عصر اوزون‌حسن آق‌قویونلو
۱۱۳	۱-۴-۵- سلطانیه بعد از مرگ اوزون‌حسن آق‌قویونلو
۱۱۵	۵-۵- سلطانیه دوره قراقویونلو و آق‌قویونلو در سفرنامه‌ها
۱۱۹	فصل ششم: سلطانیه در عصر صفوی
۱۱۹	۱-۶- ظهور شاه اسماعیل
۱۲۱	۱-۱-۶- سلطانیه: اردوگاه و پناهگاه شاه اسماعیل صفوی
۱۲۴	۲-۱-۶- سلطانیه: محل تفریح و تفرج شاه اسماعیل
۱۲۶	۳-۱-۶- برگزاری مجلس مشورت و مباحثه در حضور شاه اسماعیل در سلطانیه
۱۲۷	۲-۶- سلطانیه در عصر شاه تهماسب صفوی
۱۲۸	۱-۲-۶- درگیری‌های داخلی و حضور شاه تهماسب صفوی در سلطانیه
۱۲۹	۲-۲-۶- سلطانیه: فتلگاه نیروهای عثمانی
۱۳۱	۳-۲-۶- سلطانیه: سرزمین سوخته

- ۱۳۲..... ۴-۲-۶- سلطانیه: اردوگاه شاه تهماسب
- ۱۳۵..... ۵-۲-۶- احداث کاروانسرا در سلطانیه به فرمان شاه تهماسب
- ۱۳۵..... ۶-۲-۶- واگذاری سلطانیه به خلیل خان به فرمان شاه تهماسب
- ۱۳۵..... ۳-۶- نقش حاکم سلطانیه در آزادی شاه اسماعیل دوم و به حکومت رسیدن وی
- ۱۳۷..... ۴-۶- سلطانیه در عصر سلطان محمد خدابنده
- ۱۳۸..... ۱-۴-۶- عزیمت حمزه میرزا به سلطانیه برای نبرد با امرای قزلباش
- ۱۴۰..... ۵-۶- سلطانیه در عصر شاه عباس صفوی
- ۱۴۱..... ۱-۵-۶- نمرود دولتیار خان زنگنه، حاکم سلطانیه، از شاه عباس صفوی
- ۱۴۳..... ۲-۵-۶- سلطانیه، اردوگاه شاه عباس
- ۱۴۳..... ۳-۵-۶- به حضور پذیرفتن ایلچی روم، والی فارس و تجار ونیزی در سلطانیه
- ۱۴۵..... ۴-۵-۶- گردآوری سپاه در چمن سلطانیه برای مقابله با دولت عثمانی
- ۱۴۷..... ۵-۵-۶- تجمع سپاه در سلطانیه با هدف اعزام برای گوشمالی طهمورث خان گرجی
- ۱۴۹..... ۶-۵-۶- تفقد سرداران در سلطانیه به فرمان شاه عباس
- ۱۵۰..... ۷-۵-۶- به حضور طلیدن سبید نفر از امرای گیلان در سلطانیه توسط شاه عباس اول
- ۱۵۱..... ۶-۶- سلطانیه، اردوگاه شاه صفی
- ۱۵۲..... ۷-۶- حاکم سلطانیه در زمان شاه عباس دوم
- ۱۵۲..... ۸-۶- سلطانیه در عصر شاه تهماسب دوم
- ۱۵۲..... ۱-۸-۶- تصرف سلطانیه به دست عثمانی ها در عهد شاه تهماسب دوم
- ۱۵۳..... ۲-۸-۶- معاهده بین اشرف افغان و دولت عثمانی و واگذاری سلطانیه به اشرف
- ۱۵۴..... ۳-۸-۶- سلطانیه، اردوگاه شاه تهماسب دوم
- ۱۵۵..... ۹-۶- سلطانیه از دیدگاه سیاحان عصر صفوی
- فصل هفتم: سلطانیه در عصر افشاریه و زندیه**
- ۱۷۳..... ۱-۷- سلطانیه در عصر نادر شاه
- ۱۷۳..... ۱-۱-۷- سلطانیه بعد از مرگ نادر شاه
- ۱۷۴..... ۲-۱-۷- تخریب گنبد سلطانیه به دست اللهیار خان در دوره افشاریه
- ۱۷۵..... ۳-۱-۷- درگیری علیقلی خان و ابراهیم برادرزادگان نادر شاه، در محال سلطانیه
- ۱۷۶..... ۴-۱-۷- سلطانیه عصر افشاریه در سیاحت تامه میرزا علی سررشته داری

- ۲-۷- ظهور زندیه ۱۷۶
- ۱-۲-۷- حضور کریم‌خان زند در سلطنت ۱۷۷
- ۲-۲-۷- نصب ذوالفقار خان به سمت حکمرانی سلطنتیه و ترمذ وی از خان زند ۱۷۹
- فصل هشتم: سلطنتیه در عصر قاجار ۱۸۱**
- ۱-۸- آغاز زمامداری سلاطین قاجار و سلطنتیه در آن اوان ۱۸۱
- ۲-۸- سلطنتیه در عصر آغا محمد خان قاجار ۱۸۲
- ۱-۲-۸- آغا محمد خان قاجار در سلطنتیه ۱۸۲
- ۲-۲-۸- آمدن آغا محمد خان به سلطنتیه برای تفریح و شکار ۱۸۴
- ۳-۲-۸- کوچاندن خاندان صفوی از خلخال به سلطنتیه به فرمان آغا محمد خان قاجار ۱۸۶
- ۳-۸- سلطنتیه در عهد فتحعلی شاه ۱۸۶
- ۱-۳-۸- عزیمت فتحعلی شاه به سلطنتیه برای سرکوبی صادق خان شقاقی ۱۸۷
- ۲-۳-۸- سلطنتیه، مقر تابستانی و اردوگاه فتحعلی شاه ۱۸۸
- ۳-۳-۸- جایگاه سلطنتیه در جنگ روسیه با ایران ۱۸۹
- ۴-۳-۸- جایگاه سلطنتیه در جنگ عثمانی با ایران ۱۹۲
- ۵-۳-۸- پذیرش سفرا و هیئت‌های سیاسی در سلطنتیه به فرمان فتحعلی شاه ۱۹۳
- ۶-۳-۸- اجتماع مجتهدان در سلطنتیه و صدور فتوای جهاد علیه روسیه ۱۹۹
- ۷-۳-۸- برگزاری مراسم عروسی در سلطنتیه ۲۰۰
- ۸-۳-۸- ارسال خراج از سوی والی هرات به اردوی فتحعلی شاه در سلطنتیه ۲۰۱
- ۹-۳-۸- اعزام نیرو از چمن سلطنتیه برای تپیه مصطفی خان خالاش ۲۰۱
- ۱۰-۳-۸- آوردن جنازه محمد شفیع صدراعظم به سلطنتیه برای انتقال به عتبات ۲۰۱
- ۱۱-۳-۸- سلطنتیه عصر فتحعلی شاه در سفرنامه‌ها ۲۰۲
- ۴-۸- سلطنتیه در عصر محمد شاه قاجار ۲۱۸
- ۱-۴-۸- سلطنتیه در سفرنامه‌های عصر محمد شاه قاجار ۲۱۸
- ۵-۸- سلطنتیه در عصر ناصرالدین شاه ۲۲۷
- ۱-۵-۸- اولین اقدام ناصرالدین شاه در سلطنتیه در آغاز حکومت ۲۲۸
- ۲-۵-۸- گشایش مجدد اردوگاه سلطنتیه در عصر ناصرالدین شاه ۲۲۸
- ۳-۵-۸- دستور ناصرالدین شاه به فرخ خان امین‌الدوله برای اعزام قشون به چمن سلطنتیه ۲۳۰

۲۳۱	۴-۵-۸- حضور ناصرالدین شاه در مراسم تعزیه خامس آل‌عبا در سلطانیه
۲۳۱	۵-۵-۸- ایجاد تلگراف بین تهران و سلطانیه به دستور ناصرالدین شاه
۲۳۲	۶-۵-۸- تقدیر از نواب اعتضادالسلطنه در سلطانیه به پاداش خدمت کشیدن سیم تلگراف
۲۳۲	۷-۵-۸- شرفیابی اعیان و سران به حضور ناصرالدین شاه در سلطانیه
۲۳۳	۸-۵-۸- سلطانیه عصر ناصری در سفرنامه‌های این دوره

نتیجه ۲۸۳

فهرست منابع ۲۸۶